

Italienerne nekter å bruke helseskadelige giftstoffer for å stanse «oliven-ebola».

Oliventrærne dør av bakterieinfeksjon – lokalbefolkningen nekter å bruke gift

«Olivenpesten» brer seg videre i Puglia. EU truer Italia med sanksjoner, men lokale myndigheter og sivilbefolkningen protesterer mot bruk av store mengder gift for å stanse xylella-bakterien.

TEKST OG FOTO: LILLEMOR HESTVIK

ALT ER TILSYNELATENDE normalt i de frodige landbruksområdene som kjennetegner regionen Puglia i Sør-Italia, selve hælen på den italienske støvelen. Så langt øyet kan se står oliventrærne i stramme rekker med sine vridde stammer og sølvgrå, eviggrønne blader. Her i Salento, helt sør i Puglia, dekker olivenlundene omtrent halvparten av landbruksarealene, og årlig produseres det omtrent 40 millioner liter olivenolje her.

Men noe er galt. Man trenger ikke kjøre mange kilometer før man ser de første tegnene. Uttørkede, døde trær. Store områder der oliventrær er kuttet ned til roten og alt av greiner og stammer er brent på stedet. Inne i den frodige «campagnaen» er trær merket med oppslag med dødningshoder. Her kjemper myndigheter og olivenprodusenter en fortvilt kamp mot bakterien xylella, også kalt «olivenpest» eller «oliven-ebola» på grunn av de dødelige resultatene. Det finnes ingen kur, den eneste måten å stoppe bakterien fra å spre seg til nye områder er å fjerne infiserte trær, og å drepe insektene som bærer bakteriene med seg fra tre til tre.

Møter sterk motstand

Etter at de første syke trærne ble oppdaget i Puglia i 2013, har epidemien spredt seg vestover i Middelhavet til Balnearene og Syd-Spania. Også Hellas frykter nå at epidemien skal nå deres olivenmarker.

«Epidemien er her, bøndene er i panikk. Tusenvis av jobber og milliarder står på

spill», skrev den spanske avisen el Confidencial sommeren 2017. Nå sprer den seg også videre nordover i Syd-Italia, og Italia risikerer å bli stilt for EU-domstolen om de ikke gjør mer for å stanse bakterien. Det har fått italienske myndigheter til å pålegge olivenbøndene å behandle trær med gift i perioden mai til august.

Dekretet møter imidlertid sterk motstand blant lokalbefolkningen. Innbyggerne frykter virkningene for både helse og miljø. Man antar at mer enn fire millioner liter insektmidler vil bli spredt utover vegetasjonen i løpet av sommeren.

– Dekretet pålegger oss bruk av plantegifter som glyfosat, som man vet utgjør en alvorlig helserisiko, og insektmidler som neonicotinoide. Disse giftstoffene vet vi kan bli liggende i bakken i lang tid og akkumuleres i planter, også planter som skal brukes til menneskeføde og dyrefor, sier ordføreren i Nardo, Pippi Mellone til avisen Nuovo quotidiano di Puglia.

Konspirasjonsteorier

Han fronter et opprør mot dekretet, et opprør som i løpet av kort tid har fått støtte fra samtlige kommuner i provinsene Lecce, Brindisi og Taranto, områder som utgjør selve kjernen av xylella-epidemien. Flere ordførere sier nå at de vil motsette seg pålegget om bruk av gift. At olivendyrkerne i tillegg mener bakterien er innført i regionen av multinasjonale selskaper for å få

Oliventre: Oppslag advarer mot å røre vegetasjonen

Dekretet pålegger oss bruk av plantegifter som glyfosat, som man vet utgjør en alvorlig helserisiko.

PIPPI MELLONE

etter giftsprøyting. Men nå sier lokale myndigheter stopp.

bøndene til å kjøpe plante- og insektgifter samt sykdomsresistente oliventrær, gjør ikke situasjonen enklere. Konspirasjonsteoriene får også uventet støtte fra regionale myndigheter i Italia, og i 2015 åpnet myndighetene i regionsenteret Lecce etterforskning for å finne ut om bakterien ble innført med vilje.

– Det er alltid pengeinteresser bak, sier Rita Greco.

Den ti mål store eiendommen hennes ligger omgitt av olivenlunder få kilometer fra kysten av Salento. Selv har hun nok trær

på eiendommen til å produsere olivenolje til venner og familie. Hun er sterk motstander mot å bruke gift for å bekjempe xylella-bakterien.

– Denne bakterien har alltid vært her. Man bekjemper den ved å pløye opp bakken under trærne, sier hun.

Hun mener bakterieangrepet skyldes måten man høster olivenene på. Mens man lenger nord i Puglia, i området rundt Bari, høster olivenbærene direkte fra trærne, blir bærene i Salento høstet etter at de har falt ned på bakken. Metoden for å høste bærene

innebærer at bakken må være jevn og flat.

– Etter mange år har jorden blitt hardpakket, slik at vannet ikke trenger ned i bakken. Dermed vokser ikke røttene på trærne nedover, men vender i stedet opp mot overflaten for å få tak i vann. Der kommer røttene i kontakt med insektene som bærer bakterien. Ved Bari har man ikke problemer med xylella, fordi man bruker en annen høstingsmetode, sier Greco.

Frykter ringvirkninger

Hun valgte å flytte fra Roma til Sa- ▶▶▶

Morbær: Greco dyrker frukt, bær og grønnsaker, og byr villig på modne morbær. Men myndighetenes tiltak for å stoppe olivenpesten kan få alvorlige følger for plante- og dyrelivet.

lento for å kunne bo på landet, med ren luft og med nærhet til naturen. Men bare noen få hundre meter fra eiendommen hennes henger det oppslag med bilde av dødninghoder og advarsler om ikke røre vegetasjonen etter at det har vært brukt gift.

– Vi har vann fra brønn her. Til nå har vi hatt godt, rent vann, men hvordan det er her om noen år, det vet jeg ikke, sier hun oppgitt.

For ordfører Mellone er ikke motstanden mot giftpålegget kun et spørsmål om ulydighet.

– Det er rett og slett et fornuftig forsvar av området. Det er mye sinne blant produsentene her, særlig blant dem som har investert penger i økologisk produksjon, blant turistoperatører som frykter skader på omdømmet og blant innbyggere som frykter forurenset mat, sier Mellone. ■

Døde: Store områder med døde oliventrær er ikke lenger et uvanlig syn når man kjører rundt i Puglia. Italia risikerer nå å bli stilt for EU-domstolen for ikke å ha gjort nok for å stanse xylella-epidemien.

– Våre leverandører tar sine forhåndsregler

Norske importører er foreløpig ikke bekymret for olivenpesten som har rammet sør-italienske produsenter.

– Dette er en sak som hadde utspring i Nord Amerika og traff området Puglia i Italia i 2013. Saken og dens omfang er godt kjent både av oss og våre leverandører i henholdsvis Italia, Spania og Hellas. I dette tilfellet kan jeg kun svare på vegne av UNIL, våre leverandører og ikke det norske markedet generelt, sier kategori- og innkjøpssjef Kim Alvarstein i Norgesgruppen.

UNIL er Norgesgruppens selskap for egne merkevarer.

– Så langt foreligger det ingen risiko for våre produkter, da våre oliven høstes fra områder 1000 kilometer unna problemet i Spania og bakterien ikke er påvist i Hellas, sier Alvarstein.

Spanske og greske produsenter tar likevel sine forhåndsregler i form av godkjente sprøytemidler og utvikling av resistente planter.

– Problemet er nok noe overdrevet i media, til tross for at bakterien regnes som en av de farligste for planter med stor spredningsrisiko og har funn i Spania, vel og merke kun i isolerte områder. Her er det ingenting vi kan gjøre eller formidle til våre leverandører, som allerede er godt kjent med utfordringen og har godt etablerte tiltaksplaner. Blir det kjent bakteriefunn i nærheten av områdene våre oliven kommer fra vil vi selvfølgelig ta forhåndsregler umiddelbart og vurdere stopp av import, sier Alvarstein.

Han legger til at myndighetene i Italia leder kampen mot bakterien i dag i samarbeid med internasjonale oliven- og olivenoljeprodusenter og eksportører.